

Världsbäst på skydd mot naturkatastrofer

Jorge Capelan

Den 9 november 1932 drabbades Kuba av orkanen Fifi, som med vindar på över 250 kilometer i timmen ödelade den lilla staden Santa Cruz del Sur i Camagüey. Fifi lämnade efter sig 3 000 döda i området och ses som en av de värsta naturkatastroferna i landets historia. Sedan 1959 har dramatiska förändringar skett - till det bättre. Kuba är världsbäst på att skydda sin befolkning undan naturkatastrofer.

De senaste 20 åren har Kuba drabbats av ett tjugotal orkaner, men dösoffren är färre än 50. Det ska jämföras med andra länder i regionen, där orkanerna medför enorma förluster av människoliv varje år. Minns orkanen Katrina, som i augusti 2005 lämnade efter sig 1.836 döda och 705 försvunna i USA, eller orkanen Félix som i september 2007 orsakade ett hundratal dödsfall i Nicaragua. I augusti i år dödade orkanen Gustav 122 människor i regionen varav 11 i Jamaica, 66 i Haiti, 8 i Dominikanska Republiken och 26 i USA. Inte en enda kuban miste livet trots att Gustav slog till hårdast mot Kuba med vindar på 340 kilometer i timmen som raserade allt i sin väg över Ungdomsön och Pinar del Rio. En halv miljon människor hade evakuerats i säkerhet.

Enligt en FN-rapport från 2006 är Kuba världsbäst på att skydda sin befolkning från orkaner. I rapporten fastslås att risken att dö av en orkan är 15 gånger högre i USA än i Kuba. Röda Korset / Röda Halvmånens generalsekreterare Markkus Niskala har framhållit spridningen av information och kunskap bland befolkningen. Med mycket mindre resurser och med USA:s 50-åriga blockad emot sig uppnår Kuba mycket bättre resultat än supermakten.

Enligt Karen Bernard, FN-specialist i Karibien på att förebygga orkanskador, beror Kubas framgångar på kombination av central planering och fokus på att evakuera dem som befinner sig i orkanens väg. Det sker ofta innan regnet kommer, medan solen fortfarande skiner och är bara möjligt genom att folk är välinformerade, kunniga och välorganiserade.

Kuba har ett av världens bästa civilförsvaret med hundratusentals medlemmar som inför orkansäsongen gör helglånga övningar. Skolbarnen lär sig tidigt hur de ska göra och hur systemet fungerar. Så tidigt som möjligt sprids utförlig information om en orkan är på väg. Gratis informationstidningar delas ut i hundratusental och under själva orkanen kan man följa utvecklingen via radio och teve. Hundratusentals människor evakueras inom loppet på bara några timmar. Många härbärgeras på stormsäkra skolor medan andra flyttar till släktingar tillräckligt långt

från orkanens väg.

Alla deltar i förberedelserna: de fäster tejp på glasrutor, städar undan bråte, hjälper till att evakuera folk, lägger upp matförråd etc. All utrustning som kan skadas förs i säkerhet. Men skyddsarbetet är inte slut efter att orkanen passerat. Minst lika viktigt är att folk inte lämnar sina skydd på en gång. Det är nämligen då de flesta dödsolyckor inträffar bland skadade konstruktioner och nedfallna högspänningskablar. Men så fort det är säkert börjar den mödosamma upprensningen och återuppbyggnaden.

Kubas orkanskydd visar att folk litar på sina myndigheter - att staten är deras och inte elitens. Inga profitdrivna medier förvränger information för säljande rubrikers skull, inga kommersiella monopol är beredda att se mellan fingrarna på säkerheten för att tjäna pengar och ingen militär ser folket som fiende.

Nästan på dagen 76 år efter Fifi drog orkanen Paloma in över Santa Cruz del Sur med nästan samma vindhastighet. En flodväg på över 4 meter svepte in 1,5 kilometer över land. Över 13.000 människor hade evakuerats innan, så ingen skadades, men 1.353 bostäder totalförstördes och många fler skadades. Bland de evakuerade fanns Elia och Wilfredo som hade överlevt Fifi 1932. På bilden talar de med Raul Castro som besökte staden några dagar efter Palomas framfart. Förutom nödhjälpen diskuterades möjligheterna att bygga upp bostäderna längre in från havet, med tanke att det kommer att bli fler och värre orkaner på grund av klimatförändringarna.

3 ORKANERS SKADEVERKNINGAR

De tre orkanerna Gustaf, Ike och Paloma skadade 530.758 bostäder i 34 kommuner, varav 90.000 raserades totalt. Jordbruket led enorma skada när stora delar av alla bananodlingar, sockerfält, frukt- och grönsaksodlingar raserades eller dränktes, och i Pinar del Rio blev det omfattande skador på skogen.

Kostnaderna för de tre orkanerna beräknas till drygt 9,7 miljarder US-dollar, även om de aldrig går att fastställa fullt ut. Det motsvarar nästan 20 procent av ett års bruttonationalprodukt.

Aldrig tidigare har infrastruktur, bostäder och jordbruk skadats i sådan omfattning. Det som kommer att ta längst tid att återställa är bostäderna, och kosta mest: över hälften av kostnaderna avser priset för att reparera och bygga nya,

och det kommer att ta många år. Fortfarande återstår 70.000 skadade bostäder från orkanerna 2002 och 2005, tillsammans blir det 16 procent av alla bostäder. Vid årets slut hade 23 procent åtgärdats, av de lindrigaste skadorna, bland annat tack vare stora leveranser av takmaterial.

Drygt en tredjedel av kostnaderna gäller jordbruket och skogsbruket, men särskilt inom jordbruket har verksamheten kunnat återställas relativt snabbt. De 34 kommuner som led största skadorna, med drygt 2,5 miljoner människor, fick stora tillskott av livsmedel, omkring 27 000 ton, till en kostnad av mer än 27 miljoner US-dollar. Men också i övriga landet fylldes på med ris, bönor, yoghurt mm för att motverka de brister som uppstod genom skadorna i jordbruket. Över 66 miljoner extra gick åt för akut livsmedelsimport.

